ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆ

Հայաստանի Հանրապետություն, 0002 Երեւան, Ղազար Փարպեցի, 9բ
հեռ.՝ + 374 10 53 76 62, 53 35 41, 53 00 67, հեռապատճեն՝ + 374 10 53 56 61
Էլ.փոստ՝ meo@ypc.am

Դիտորդ մարմնի կազմը՝

Գեղամ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
Ագնեսա ԽԱՄՈՅԱՆ
Հայկուհի ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Մեսրոպ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ
Գեղամ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ
Մեսրոպ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ
Գնել ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ
Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ
Արա ՇԻՐԻՆՅԱՆ
Նունե ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Օլգա ՍԱՖԱՐՅԱՆ
Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԶԼՄ-ՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄՆԻ ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընդդեմ «Ա Թի Վի» հեռուստաընկերության «Կիսաբաց լուսամուտներ» հաղորդաշարի «Վտանգավոր լռություն» խորագրով հաղորդման՝ Աննա Ժամակոչյանի եւ «Ընդդեմ կանանց նկատմամբ բռնության կոալիցիա» կազմակերպության դիմումների վերաբերյալ

Հայաստանի ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնին են դիմել Աննա Ժամակոչյանը եւ «Ընդդեմ կանանց նկատմամբ բռնության կոալիցիա» միավորումը՝ բողոքելով «Ա Թի Վի» հեռուստաալիքի «Կիսաբաց լուսամուտներ» հաղորդաշարի 2016 թվականի մարտի 22-ի «Վտանգավոր լռություն» խորագրով հաղորդման, որի հյուրն է եղել քաղաքացի Վլադիկ Մարտիրոսյանը:

Այդ հաղորդումից ամիսներ անց՝ հուլիսի 8-ին Երեւանում կացնահարվել են հաղորդման հյուրի նախկին կինը՝ Թագուհի Մանսուրյանը, վերջինիս մայրն ու հայրը: Կնոջ մայրը մահացել է, իսկ Թագուհին ու նրա հայրը տեղափոխվել են հիվանդանոցի վերակենդանացման բաժանմունք: Հանցագործությունը կատարելու կասկածանքով ձերբակալվել, ապա կալանավորվել է Վլադիկ Մարտիրոսյանը: Գործով նախաքննություն է ընթանում: Տեղի ունեցած ողբերգությունը հաղորդման հյուրի եւ նրա նախկին ընտանիքի հարաբերություններին հասարակական հնչեղություն է հաղորդել, եւ դա էլ հիմք ընդունելով, Դիտորդ մարմինը որոշել է քննել կոնֆլիկտի կողմ չհանդիսացող, սակայն խնդրով մտահոգ քաղաքացու եւ կազմակերպության դիմումները:

Դիտորդ մարմինը դիմել է նաեւ «Ա Թի Վի» հեռուստաալիքի ղեկավարությանը՝ առաջարկելով ներկա գտնվել քննարկմանը եւ ներկայացնել սեփական դիրքորոշումները: Հեռուստաալիքից ստացվել է «Կիսաբաց լուսամուտներ» հաղորդաշարի վարողի ստորագրությամբ մի նամակ, որն իրողությունների արձանագրում էր եւ ցավակցություն ողբերգություն ապրած ընտանիքին:

Դիտորդ մարմինը 2016 թվականի հուլիսի 25-ի նիստում

քննարկեց վերոնշյալ բողոքները եւ առաջնորդվելով իր աշխատակարգի 5.1 հոդվածով, ըստ որի՝ «ԴՄ-ը ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամների կողմից կամ սույն աշխատակարգով նախատեսված դեպքերում՝ ոչ անդամների կողմից Վարքականոնի խախտման վերաբերյալ բողոքների քննության հիմքով կայացնում է կարծիք-եզրակացություն», **արձանագրեց.**

Ա) ՓԱՍՏԵՐ

1. 2016 թվականի մարտի 22-ին «Ա Թի Վի» հեռուստաընկերության «Կիսաբաց լուսամուտներ» հաղորդաշարի «Վտանգավոր լռություն» խորագրով հաղորդման հյուրն է եղել քաղաքացի Վլադիկ Մարտիրոսյանը, որը նախկին կնոջ նկատմամբ բռնություններ կիրառելու փաստով դատապարտված է եղել վեց ամսվա պայմանական ազատազրկման:

2. Հաղորդման ժամանակ ներկայացվել են հյուրի եւ նրա նախկին կնոջ վերաբերյալ անձնական բնույթի տեղեկություններ, ինչպես նաեւ՝ գաղտնի կատարված ձայնագրություններ:

Բ) ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԷԹԻԿԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐ

1. «Զանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 7. ***«Լրատվության ոլորտում խոսքի ազատության իրավունքի սահմանափակումները»***

« ... 2. Արգելվում է տեսաձայնագրմամբ ստացված տեղեկատվության տարածումը, եթե դա ստացվել է տեսաձայնագրման կատարման մասին առանց անձին զգուշացնելու, եւ այդ անձն ակնկալել է, որ գտնվում է տեսաձայնագրումը կատարողի տեսադաշտից դուրս, լսելի չէ նրա համար եւ դրա համար ձեռնարկել է բավարար միջոցներ, բացառությամբ, երբ տեսաձայնագրումը կատարած անձի տեսադաշտից դուրս լինելու կամ նրա համար լսելի չլինելու համար ձեռնարկված միջոցներն ակնհայտորեն անբավարար են եղել: Սույն հոդվածի 2-րդ մասում նշված, ինչպես նաեւ մարդու անձնական եւ ընտանեկան կյանքին վերաբերող տեղեկատվության տարածումը թույլատրվում է, եթե դա անհրաժեշտ է հանրային շահերի պաշտպանության համար»:

2. Հայաստանի լրատվամիջոցների եւ լրագրողների էթիկական սկզբունքների Կանոնագիր, Սկզբունք 1. ***Ճշգրտություն եւ անկողմնակալություն***

«Այս սկզբունքի պահպանումը նշանակում է, որ խմբագրությունն ու լրագրողը պարտավոր են՝

1.1. մինչ հրապարակումը ստուգել ցանկացած աղբյուրից ստացված տեղեկությունների հավաստիությունը, չկոծկել եւ չխեղաթյուրել փաստերը, չհրապարակել ակնհայտ կեղծ տեղեկություններ,
...
1.4. վերլուծություններ եւ մեկնաբանություններ կատարելիս հիմնվել ստույգ փաստերի եւ հավաստի տեղեկությունների վրա»:

3. Հայաստանի լրատվամիջոցների եւ լրագրողների էթիկական սկզբունքների Կանոնագիր, Սկզբունք 4. ***Հարգանք մարդկանց անձնական կյանքի եւ այլ իրավունքների նկատմամբ***

«Այս սկզբունքի պահպանումը նշանակում է, որ խմբագրությունն ու լրագրողը պարտավոր են՝
4.1. պաշտպանել մարդկանց մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը, ներառյալ՝ հարգանքն անձնական եւ ընտանեկան կյանքի, բնակարանի, սեփականության, առողջության եւ նամակագրության նկատմամբ: Բացառապես հասարակական շահի առկայությամբ կամ պաշտպանության անհրաժեշտությամբ կարող է արդարացվել բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց, հասարակական գործիչների, իշխանության կամ հասարակական ուշադրության ձգտող մարդկանց անձնական կյանքին վերաբերող տեղեկությունների հրապարակումը»:
4.2. այն դեպքում, երբ խոսքի ազատությունը հակասության մեջ է մտնում մարդու մյուս հիմնարար իրավունքների հետ, լրատվամիջոցն ինքնուրույն է վճռում, թե ինչին տալ նախապատվությունը եւ պատասխանատվություն է կրում իր վճռի համար»:

Գ) ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դիտորդ մարմինը համարում է, որ տվյալ հաղորդման մեջ նախապատվությունը տալով նման թեմաների նկատմամբ լսարանի հետաքրքրասիրությանը, հեռուստաընկերությունը անտեսել էր քաղաքացիների, մասնավորապես՝ Թագուհի Մանսուրյանի անձնական կյանքին չմիջամտելու իրավունքը, անկախ այն բանից, որ վեճի մյուս կողմը՝ Վլադիկ Մարտիրոսյանը համաձայնել է բացահայտել իրենց անձնական կյանքի մանրամասները:

2. Հաղորդման մեջ բացակայում է երկրորդ կողմի տեսակետը, եւ թեպետ խմբագրությունը փորձել է կապ հաստատել Թագուհի Մանսուրյանի եւ նրա մոր հետ, վերջիններս հրաժարվել են խոսելուց: Անընդունելի է, որ հաղորդման հեղինակները դա ներկայացնում են բացասական տեսանկյունից, քանզի իր անձնական կյանքի մասին չխոսելը յուրաքանչյուրի իրավունքն է:

Հաղորդմանը ներկա եւ ըստ էության Թագուհի Մանսուրյանին պաշտպանող հոգեբանի խոսքերը չեն կարող դիտարկվել կոնֆլիկտի երկրորդ կողմի տեսակետ, քանի որ ակնհայտ չէր, թե վերջինս լիազորված էր խոսել կնոջ անունից: Նման դեպքում, երբ հնարավոր չէր ապահովել երկրորդ կողմի ներկայությունը, ավելի ճիշտ կլիներ հրաժարվել հաղորդումը նկարահանելուց, քանի որ տվյալ հանգամանքներում այն չէր կարող ծառայել հանրային շահին:

3. Հաղորդման մեջ երկու անգամ օգտագործված է գաղտնի կատարված ձայնագրություն: Հիշեցնենք, որ ըստ «Զանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենքի (տես՝ վերը) նման ձայնագրության օգտագործումը ԶԼՄ-ներում արգելվում է, եթե չկա հանրային շահի պաշտպանության անհրաժեշտություն:

4. Դիտորդ մարմինը հորդորում է «Ա Թի Վի» հեռուստաընկերության ղեկավարությանը, այսուհետեւ նման թեմաներ լուսաբանելիս ավելի նրբանկատ լինել, առաջնորդվել ՀՀ օրենսդրությամբ եւ համընդհանուր ընդունելի էթիկական սկզբունքներով:

Ընդունվել է ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի 2016 թվականի հուլիսի 25-ի նիստում, Դիտորդ մարմնի հետեւյալ կազմով.

Գեղամ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ, «Անալիտիկոն» հանդեսի գլխավոր խմբագիր
Մեսրոպ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, մամուլի փորձագետ
Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ, իրավաբան
Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ, Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեի նախագահ
Մեսրոպ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ, «Ա1+» հեռուստաընկերության տնօրեն
Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ, Երևանի մամուլի ակումբի նախագահ
Արա ՇԻՐԻՆՅԱՆ, «Շողակաթ» հեռուստաընկերության գեղարվեստական ղեկավար
Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ, Media.am-ի պրոդյուսեր:

ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը ձեւավորվել է ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների կողմից, որոնք այս պահին թվով 43-ն են: ԴՄ-ն իր եզրակացություններում ղեկավարվում է Հայաստանի լրատվամիջոցների եւ լրագրողների էթիկական սկզբունքների Կանոնագրով, որն ընդունվել է 2007 թվականի մարտի 10-ին, վերախմբագրվել՝ ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների 2015 թվականի մայիսի 16-ի ընդհանուր ժողովում: